

STEAM TA'LIM TIZIMINING DOLZARBLIGI VA AHAMIYATLILIGI

Ergasheva Muxlisa Abdulla qizi

Termiz davlat pedagogika Instituti boshlang'ich ta'lim yo'nalishi II bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada bugungi kun uchun juda ahamiyatli bo'lgan va ertanung asosiy mezini hisoblangan ta'lim tizimi, uning ahamiyati va STEAM ta'limining tutgan o'rnini uning foydalari, o'quvchilarga ta'siri haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: STEAM, ta'lim, innovatsiya, integratsiya, kelajak, dunyoqarash, o'quv jarayoni, texnologiya va boshqalar.

STEAM ta'lim tizimi kundan kun rivojlanib borayotgan, dunyo yuzini qoplay oladigan yagona kuch bo'lgan ta'lim tizimining bir bo'g'ini hisoblaymiz. Undan ko'zlangan maqsad juda yuqori: biznes va jamiyatni uzvuy bog'lash uchun foydalaniladigan asosni ta'minlaydi. STEAM ta'limida oldinga qo'yilgan maqsadning asosiy g'oyasiga e'tibor beriladi. Ularga ijtimoiy-siyosiy, barcha taraflardan qaraladi va fikr turtiladi, ixtirolarning, o'tkazilgan tajribalarning foydasi va zararlari, kelajakda keltirishi mumkin bo'lgan barcha ofatlar haqida turlicha yondashiladi. STEAM ta'limining asosiy g'oyasi ta'limni integratsiyalashgan holda olib borish, barcha sohalarni ta'lim, fan va texnologiyalarni, ishlab chiqish, biznes sohalari aloqasini hisobga olgan holda muvofiqlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatini o'rnatadi.

- O'ylab tavakkal qilish
- Bardoshli, muammolarni yengil ham qiluvchiga aylanish
- Ma'noli o'quv faoliyati bilan shug'ullanish
- Hamkorlikni qadrlash
- Ijodiy jarayonni ardoqlash va u bilan hamkorlikda ishlash

STEAM ta'lim tizimining boshlang'ich sinf o'quvchilari ta'lim-tarbiyasida tutgan o'rnini ham beqiyosdir. Ushbu ta'limda STEAM ta'limining vazifasi o'quvchilarni tabiiy va texnikaga bo'lgan qiziqishlarini o'stirish. Bajaradigan ishini sevib, chin dildan qilishiga turtki bo'lish.

Ta'limga ushbu yangi yondashuv, nazariya va amaliyotni birlashtirishning mantiqiy natijasidir. STEAM Amerikada ishlab chiqilgan. Ba'zi maktablar bitiruvchilarning martabalarini e'tiborga olishdi va fan, texnologiya, muhandislik va matematika kabi fanlarni birlashtirishga qaror qilishdi va STEM tizimi shu tarzda shakllandi. (Fan, texnika, muhandislik va matematika). Keyinchalik bu erda Art qo'shildi va endi STEAM oxirigacha shakllandi. O'qituvchilar ushbu mavzular, aniqrog'i ushbu fanlardan bilimlar kelajakda talabalarning yuqori malakali mutaxassis bo'lib etishishiga yordam beradi, deb hisoblashadi. Oxir oqibat, bolalar yaxshi bilim olishga intilishadi va uni darhol amalda qo'llashadi. Demak, bu g'oya yaxshi natijaga ko'rsatgan shunday emasmi.

STEAM texnologiyasi ta'limdan farqli ravishda bilimlarni alohida emas o'zaro mutanosib holda olib borishni ta'minlab beradi va shunga mezon yaratadi. O'quvchi o'zida

nostandart fikrlash, muammoga turli yondashish, ijodkorlik ko'nikmalariga ega bo'lganini sezadi. Chunki, STEAM quyidagi fanlarni o'z ichiga olgan:

- S-science (tabiiy fan)
- T-technology (texnologiya)
- E-engineering (muhandislik ishi)
- A-art (san'at)
- M-mathematics (matematika)

2014-yilda Quddusda bo'lib o'tgan «STEAM forward» xalqaro konferensiyasida quyidagi bayonotlar bildirildi:

- Bolalarni STEAMga jalb qilish. Ushbu ta'lim maktabgacha yoshdan boshlab boshlanishi kerak, shuning uchun dasturlarni bolalar bog'chalariga kiritish kerak

- . Fan tili ingliz tilidir. Agar ilm-fanni o'rganish va olim bo'lishni istasangiz, bu tilni bilishingiz kerak.

- Qizlar uchun Steam-ta'lim dasturlari kerak. Ilm-fan sohasidagi qizlar, ularning tartibiligi tufayli, o'g'il bolalar qila olmaydigan narsalarni qilishlari mumkin.

- Science is fun! Ilm-fan quvnoq bo'lishi kerak, u o'quvchilar uchun qiziqarli va o'ziga jalb qiluvchi bo'lishi kerak.

Bugungi XXI asrda ortda qolishning, fikr yuritmaslikning va cheklanishga imko yo'q. Tarbiyalanayotgan yoshlar har tomonlama barkamol qilib tarbiyalanishi lozim. Ze'ro, ertaning buguni-yosh avlodlar. Aynan ushbu ta'lim tizimining O'zbekistonga kirib kelishi, undan ko'zlangan maqsad juda katta. Asosan, yurtboshimiz ta'kidlaganidek, yoshlarni erkin fikrlash va mustaqil hayotga yo'naltirishimiz kerak. Bu borada STEAM texnologiyasi bizga qo'l keladi.

Unda mazariy va amaliy bilimlar uyg'unligiga katta e'tibor qaratiladi. STEAM ta'limi muhitida bolalar bilimga ega bo'ladi, olgan bilimlarini esa qandya vaziyatda qo'llash lozimligini o'ylaydi, barcha o'rgangan narsalari shunchaki qolib ketmaydi, ularni sayqallantirib, rivojlantirib boradi va yetuklikka qadam tashlaydi.

STEAM ta'lim tizimi mashg'ulotlari juda qiziqarli va zeriktirmas holda tashkil etiladi. U mashg'ulotlar bilan band bo'lgan bolalar dars jarayonida zerikib qolmaydi va vaqtni kutmaydi. Chunki, unda faol kamandada va o'zi sevgan muhitda faoliyat olib boradi. Eng asosiysi, bolalar o'z tengqurlari va o'qituvchisi bilan faoliyat olib borgan mashg'ulot yoki treninglar bolaning xotirasida mustahkamroq o'rnatilgan holda bo'ladi. Jamoa bo'lib ishalsh jarayonida fikr almashinish va ijobiy-salbiy fikrlarning o'rni, aytilish vaqti ham alohida e'tiborga molik hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, shuni ta'kidlashni istardikki, an'anaviy o'qitish uslublari bilan taqqoslaganda, o'rta maktabdagi STEAM yondashuvi bolalarni tajribalar o'tkazishga, modellar tuzishga, mustaqil ravishda musiqa va filmlar yaratishga, o'z g'oyalarni haqiqatga aylantirishga va yakuniy mahsulotni yaratishga undaydi. Ushbu ta'lim yondashuvi bolalarga nazariya va amaliy ko'nikmalarni samarali tarzda birlashtirishga imkon beradi va universitetga kirish va keyingi o'qishni osonlashtiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. English Teachers: How You Can Use STEAM in Your Classroom By Jennifer Gunn"
<https://resilienteducator.com/classroom-resources/steam-lessons-english-classroom>
- 2 .A.Musurmonova, X .Ibragimova , "Umumiy pedagogika"
Toshkent.: yoshlar nashriyoti uyi,2020-yil .